

LA INDIRECTA

. L'ENTREVISTA

David Llistar MEMBRE DE L'OBSERVATORI DEL DEUTE EN LA GLOBALITZACIÓ I AUTOR DE 'ANTICOOPERACIÓ'

"El més eficaç per cooperar amb el Sud és la pressió política al Nord"

Poques persones estan tan autoritzades per parlar de cooperació com David Llistar, economista, activista i membre cofundador de l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG). D'aquí la solidesa de la seva crítica a la cooperació internacional, analitzada com a part d'un món de lògica eminentment 'anticooperativa'. Llistar publica 'Anticooperació' (Icaria, 2009), un llibre exhaustiu, un informe amb aire d'assaig, cridat a ser l'obrelleu d'un debat profund i necessari sobre les relacions Nord-Sud.

Pau Cortina
entrevista@setmanaridirecta.info

Amb *Anticooperació*, exposes la baixa qualitat de la cooperació internacional, però també el seu caràcter irrisori respecte al global de les interferències negatives del Nord cap a al Sud...

Calia sistematitzar l'anàlisi del que ja sabíem. Fins ara no havia trobat un estudi que valorés de forma holística totes les contribucions negatives que els grups d'interès del Nord poden estar provocant sobre els empobrits (*anticooperació*) i una d'aquestes és la pròpia cooperació. I sí, quan entres a analitzar els usos que es donen a la cooperació, s'evidencia que la lògica de molts dels seus actors (especialment les empreses privades, els estats i els organismes multilaterals) no té a veure amb una ajuda desinteressada.

Creus que el punt feble de l'ajuda a través de les ONG és la falta d'anàlisi integral del lloc on cooperen?

Jo penso que cal apuntar més aviat cap als governs, que són els responsables del gruix de la cooperació internacional. En la cadena internacional de l'ajut, cal valorar amb la proporció justa on queden els diners i qui els atorga. Evidentment, dins el món de les ONG, trobem que una proporció important estan molt lligades als seus financers i acaben essent cooptades pels seus objectius. És altament improbable que una ONG que rep diners de Repsol denunciï aquesta empresa per vulneració de Drets Humans...

Però molts dels agents de la cooperació internacional no són conscients d'estar anticooperant. L'anàlisi sistèmica és el que més es troba a faltar en el món de la cooperació?

De forma general, hem vist que aquestes organitzacions s'han anat amansint. Moltes es declaren neutrals o apolítiques, cosa que per mi és sinònim de manca d'independència i compromís. Una organització ha de defensar els drets dels empobrits i, per tant, entrar directament en política. Una de les raons per les quals fan això és perquè no reconeixen que els problemes vénen del Nord, i així es fixen només en una parcel·la de la realitat, la retallen i no miren més enllà.

I quin és el model de referència i d'actuació de l'ODG, com a actor de la cooperació que és?

Des del seu naixement, després de la consulta sobre l'abolició del deute extern de l'any 2000, l'ODG va percebre la necessitat d'una massa crítica útil

per dur a terme accions a favor d'una cooperació realment solidària i coherent. Més enllà d'això, l'evidència que un dels instruments generadors de deute extern de l'Estat espanyol era i és el suport del Ministeri d'Economia a les empreses espanyoles -en el seu desig d'internacionalitzar-se- ens va fer entrar a fons a discutir les transnacionals espanyoles. Per tant, l'ODG treballa, en definitiva, fent pressió política i mobilització, és a dir, incidint des del Nord.

La teva anàlisi depassa el marc de la cooperació i s'hi endevina una proposta de canvi de model econòmic: dessacralitzar el desenvolupament econòmic, controlar el comerç, limitar el poder financer, sanejar els organismes multilaterals...

Efectivament, el llibre s'etiqueta com d'anàlisi de les relacions Nord-Sud, però per mi també és una lectura de com hauríem de mirar les relacions internacionals dins d'un marc molt més raonable. Cal desmitificar la lògica de l'acumulació material de béns i anar cap a un model de convivència i *bon viure*, un concepte dels indígenes andins que té molta relació amb el decreixement europeu. L'objectiu de *viure bé* renuncia a *viure millor que l'altre* i situa l'economia en un món limitat pels recursos naturals. En definitiva, estic profundament marcat per l'economia ecològica, sistèmica.

Dius que "es fa evident l'absència d'un règim normatiu i institucional global". Quina és la proposta alternativa a la correlació de forces al voltant de l'ODG?

La solució és política, però això passa pel canvi cultural. I, en aquest sentit, és poc probable que els centres de poder canviïn per si sols. Per això calen els moviments socials i requerim fer un canvi cultural dins d'aquests moviments. Necessitem generar idees potents, convèncer, redefinir el sentit comú... És el que, al llibre, defineixo com el *pentàgon de la pressió política*: la mobilització al carrer, l'autoformació, la difusió... tot això en forma part i ens hem de centrar en això.

Dels diversos paradigmes d'anàlisi del desenvolupament descrits, quin és el de l'ODG?

Hi ha molts corrents de pensament i jo he tractat d'actualitzar-los. Personalment, tinc una forta influència de la teoria marxista i, no obstant això, crític de l'estructuralisme, que en certs aspectes està desfasat. La concepció dels estats com a element central del desenvolupament econòmic i humà

n'és un exemple: les fronteres s'han tornat molt permeables, les classes socials mundials i cada cop compartim més coses, tant els empobrits com els grups d'interessos a escala mundial. Per exemple, les fronteres pràcticament ja només serveixen per controlar els contingents de treballadors que podrien fer baixar els sous dels treballadors del Nord. És per això que molts sindicats estan adoptant una posició nacionalista-feixista pel control del fenomen migratori i esdevenen un dels *lobbies* de l'anticooperació migratòria.

De les noves classes que descrius al llibre, el Sud global ha de ser la clau per invertir la lògica actual o cal confiar en un Nord global conscient?

Qui ho hauria de liderar és el Sud i crec que això és el més probable. De fet, una iniciativa antiglobalització des del Sud és Al-Qaida. Obviament, la reacció de la gihad no m'agrada gaire, però n'hi ha d'altres. El moviment *coladero* d'Evo Morales, l'MST al Brasil, o la Via Campesina. Aquests són els que han d'abanderar el canvi, per la via de la integració regional contra els interessos dels països del Nord.

Descrius diversos àmbits d'anticooperació. Quin paper tenen, per exemple, les reputades agències de les Nacions Unides en aquest mapa?

Per mi són un instrument necessari, infestat de funcionaris i consultors endormiscats per les altes retribu-

cions que reben. Hi ha una burocràcia que gasta molt i viu bé en aquest àmbit tan còmode de canviar el món. D'altra banda, molts dels condicionants que generen els conflictes als països empobrits són externs, però la majoria s'expliquen com a conflictes interns que justifiquen l'actuació exterior, cosa que és falsa i perjudicial. En aquest sentit, com haguessin canviat les xifres de morts a Angola si el fill del president francès François Mitterrand no hi hagués venut armes? Com es pot justificar cap intervenció a Angola, si el que caldria fer és una intervenció als Elisis?!

Podem parlar d'anticooperació pràctica des de Catalunya?

Evidentment. La cooperació internacional, a Catalunya, està distribuïda entre l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament -com a òrgan expert- i els departaments de la Generalitat que fan cooperació. Algunes partides d'aquests departaments són molt discutibles. Per exemple, els instruments per la internacionalització de l'empresa catalana -gestionats per Indústria i Comerç- comptabilitzen com a cooperació l'ajuda a empreses catalanes que fan projectes de finançament a l'exterior, uns projectes que no sabem si generen corrupció, si vulneren els Drets Humans o si es carreguen la selva perquè no hi ha cap criteri per avaluar-los. És l'anticooperació solidària a la catalana.

. LA COLUMNA

Tot l'esplendor del blanc

Jordi Martí Font
opinio@setmanaridirecta.info

Que no vas a dormir? M' aixeco quan sona el despertador i poca cosa més sento al llarg del dia. Sembla com si la blancor de les parets d'aquella habitació m'haguessin deixat l'oida de la mateixa manera: blanca, inerta, silenciosa. Tinc el coll ple de teves mossegades i ara sé que no ets res més que un gos, però t'odio amb totes les forces, com si tu tampoc tinguessis color. O com si el teu únic color fos el blanc. Recordo llum blanca i llums blancs, esprais blancs i dolor blanc. I dins del cap un espai en blanc que fa dies que dura.

Segueixo els espais en blanc que dins del meu cervell proliferen cada cop més i difumines les imatges que en altre temps eren nítides i majoritàriament fosques, vives. És com si s'haguessin deixat la rentadora, blanca, engegada i s'hagués aturat en l'esbandida, o en un moment curt i repetitiu de l'esbandida... blanca també. Fa tant de fred a Moscou que ningú no s'atreveix a preguntar pels canvis esdevinguts en la vida de les persones mentre era el socialisme real qui les governava. Real tan semblant a real en l'autoritat esdevinguda Déu com ho era l'or de

El fred fa que ningú no s'atreveix a preguntar pels canvis esdevinguts en la vida de la gent

la corona del Tsar a l'or de qualsevol dels altres reis de l'Europa d'aleshores, quan les esteles eren nevades i totes semblaven un immens llençol blanc. Darrere de casa, els glaceros esdevenien signe d'identitat de l'hivern i ara, que som novembre, ja no n'hi ha. Ni d'hivern ni de glaceros. On es deuen amagar entre tant de fred, les nits, la neu i els glaceros? A la panxa del bou que no hi neva ni hi plou! Possiblement.

Anava de blanc, color de la pau i de l'absència de color o del desori que és que hi siguin tots. No, que aquest és el negre. Quin? El primer o el segon? El que els té tots o el que no en té cap? Doncs no ho sé, sincerament, però m'informaré i en el proper article crec que ho podré dir en veu alta, amb cara de convicció i de qui té el poder, en xerrar, de deixar anar paraules que interessin a algú més que a ell mateix. Això encara que l'obertura de boca pugui semblar patètica en un moment que totes sabem que el fred és capaç d'entrar-nos cos endins i deixar-nos l'ànima, si és que en tenim -que jo no- glaçada.

Em direu que uns blancs així són massa bèsties i jo afirmaré que no són bèsties sinó bestials. Tan bestials com Esplendor Geomètric fent el "Bèstia".

Que no vens a dormir?